

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd

Regional tendensrapport 2016

En genomgång av regionala kulturplaner för perioden 2017-2020

Regional tendensrapport 2016

En genomgång av regionala kulturplaner för perioden 2017-2020

Bakgrund

Inom ramen för sitt regionala samverkansarbete har KLYS under 2016 getts tillfälle att lämna remissyttranden över tre regionala kulturplaner som börjar gälla från 1 januari 2017. Planerna är 4-åriga och gäller till och med den 31 december 2020. Regionerna listas genomgående i bokstavsordning i detta dokument:

- Region Gotland (2017-2020)
- Region Halland (2017-2020)
- Region Värmland (2017-2020)

Denna rapport är en översiktlig sammanställning och analys som utgår från både KLYS remissyttranden över kulturplanerna och de remitterade slutversionerna av planerna. Utgångspunkten för analysen är KLYS kultur- och konstnärspolitiska kärnfrågor; bl.a. professionella kulturskapares villkor, avtal och ersättningsnivåer, det regionala samrådsarbetet med professionella kulturskapare och kulturell infrastruktur.

Varje fråga i denna rapport sammanfattas med en beskrivning av de tendenser vi kan avläsa i var och en av de aktuella kulturplanerna samt i relation till varandra och till tidigare års kulturplaner.

De sidhänvisningar som förekommer i rapporten refererar till tjänstemannaförslagen till kulturplanerna, som lagts fram under hösten 2016, alltså arbetsdokument som inte formgivits eller tryckts, varför somliga sidhänvisningar kan vara felaktiga för den läsare som jämför med färdigtryckta kulturplaner.

Det ska tilläggas att Region Värmland, som en komplettering till sin kulturplan, under hösten 2016 lagt fram en mer konkretiserad s k utvecklingsplan för regionens kultursatsningar under 2017. KLYS har tagit del av denna, men analyserna i tendensrapporten bygger, med vissa undantag, i första hand på läsningen av deras övergripande kulturplan för 2017-2020.

Carl Liungman,
regionalpolitisk sekreterare

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd
Alströmergatan 12
112 47 Stockholm

www.klys.se

Innehåll

1 Generella utgångspunkter och kulturplanens upplägg – sidan 3

- 1.1 Innehåll och upplägg: Följer kulturplanen verksamhetsområdena i förordningen? Är alla konstområden med i planen?
- 1.2 Sägs det något i kulturplanen om dess koppling till regional utvecklingsplan?
- 1.3 Är begrepp och definitioner konsekvent använda i planen? Redogör regionen för begrepp som *professionell kulturskapare*, *konstnärspolitik* och *kulturell mångfald*? Andra begrepp?

2 Regionalt samråd med professionella kulturskapare – sidan 5

- 2.1 Hur följer regionen förordningen om att samråda med det professionella kulturlivet? Hur beskrivs samrådsarbetet med kulturskaparna? Samråder regionen konstområdesspecifikt eller konstområdesövergripande? Görs särskild kartläggning av kulturskapare?
- 2.2 Hur planerar regionen för sitt samrådsarbete med professionella kulturskapare framöver?

3 Kulturpolitiska utgångspunkter och regionala mål – sidan 6

- 3.1 Har regionen specifika kulturpolitiska mål och prioriteringar för professionella kulturskapare?
- 3.2 Finns avsnitt om kulturens egenvärde? Hur balanseras kulturens egenvärde och nyttoaspekter?
- 3.3 Vad sägs i kulturplanen om konstnärlig kvalitet och förnyelse?
- 3.4 Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?

4 Regional konstnärspolitik/kulturskapares villkor – sidan 10

- 4.1 Har kulturplanen ett separat avsnitt om professionella kulturskapares villkor?
- 4.2 Beskriver regionen en särskild regional konstnärspolitik? Exempel på konstnärspolitiska insatser? Regional kompetensutveckling eller andra åtgärder för yrkesverksamma kulturskapare?
- 4.3 Finns det målsättningar om att följa avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare? Nämns upphovsrätten?
- 4.4 Hur beskriver regionen förhållandet mellan professionella kulturskapare, det ideella kulturlivet och amatörkulturen?

5 Kulturell infrastruktur – sidan 13

- 5.1 Hur beskrivs satsningar på kulturell infrastruktur, t.ex. lokaltillgång och digitalisering? Exempel på regionens satsningar på mötesplatser/arbetsplatser för professionella kulturskapare
- 5.2 Särskilda insatser för egenföretagande inom kultur – regionala KKN-satsningar?
- 5.3 Samarbeten med andra regioner – konkreta exempel på interregional verksamhet?
- 5.4 Regionala satsningar på nationella och internationella samarbeten?

6 Sammanfattning – sidan 16

- 6.1 Har regionen tagit till sig av KLYS remissyttrande?
- 6.2 Hur ser förhållandet ut mellan visionära utvecklingsmål och konkreta insatser under planperioden?
- 6.3 Hur är helhetsintrycket och vad sticker ut i den här kulturplanen?

1 Generella utgångspunkter och kulturplanens upplägg

	1.1 Innehåll och upplägg: Följer kulturplanen verksamhetsområdena i förordningen? Är alla konstområden med i planen?	1.2 Sägs det något i kulturplanen om dess koppling till regional utvecklingsplan?
GOTLAND	Ja. Litteraturen lyfts som konstform i ett eget avsnitt. Utöver de sedvanliga områdena finns även spelutveckling som ett eget avsnitt, samt foto i filmavsnittet och ett eget avsnitt om arkitektur, form och design.	Ja, som utgångspunkt för kulturplanen nämns Region Gotlands regionala utvecklingsprogram (RUP) "Vision Gotland 2025" samt "den politiska majoritetens avsiktsförklaring för perioden 2014-2018". Det påpekas att RUP ska ersättas av en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) innan 2020. Kulturplanens övergripande syfte är att bidra till att nå målen i Vision Gotland 2025.
HALLAND	Nej, alla verksamhetsområden utom "Konst- och kulturfrämjande verksamhet" är med. Bild och form finns med i ett eget avsnitt. Upplägget för innehållet är annorlunda än i vissa andra kulturplaner. Verksamhetsområdena står i bokstavsordning. Film omfattar även "rörlig bild". "Slöjd och konsthantverk" står som ett eget avsnitt.	Ja, under rubriken "Det strategiska ramverket" står det: "De strategiska ramarna för den regionala kulturpolitiken är den regionala utvecklingsstrategin Bästa livsplatsen ... och Tillväxtstrategi för Halland 2014-2020". Till utvecklingsstrategin har regionen kopplat några strategier som samverkar med målen för den nationella kulturpolitiken.
VÄRMLAND	Ja, innehållsförteckningen är utförlig och följer på det stora hela normen för kulturplaner. Verksamhetsområdena redogörs enligt gällande förordning med vissa undantag. Bild- och formavsnittet har fått rubriken "Konst, form, slöjd och design" och omfattar även ett särskilt avsnitt kallat "Arkitektur, form och design".	Ja, att kulturplanen konkretiserar den regionala utvecklingsstrategin "Värmlandsstrategin 2014-2020", som innehåller det man kallar "åtta styrkor för Värmland, varav Berättartraditionen är en". Kulturplanen är en del i regionens ambition att öka Värmlands utvecklingskraft i stort.
TENDENSER	Tendensen på senare år är att allt fler regioner specifikt beskriver även konstområden som ligger utanför kultursamverkansmodellen i sina kulturplaner, som t.ex. foto, arkitektur och design, och att litteraturen som konstområde ofta får egna avsnitt och mer omfattande beskrivningar.	Regionala kulturplaner tycks på senare år överlag ha mer konkreta och detaljerade redogörelser för hur kulturplanen relaterar till den regionala utvecklingsplanen och andra strategier. I alla tre kulturplanerna sätts kulturlivet i relation till regional utveckling, och då främst näringspolitiska perspektiv. Gotland gör det mest utförligt.

	<p>1.3 Är begrepp och definitioner konsekvent använda i planen? Redogör regionen för begrepp som professionell kulturskapare, konstnärspolitik och kulturell mångfald? Andra begrepp?</p>
<p>GOTLAND</p>	<p>Gotland använder främst begreppet "professionell kulturskapare" men även "professionell konstnär" i den breda betydelsen. I remissversionen förekommer en del inkonsekvent användning av "kulturutövare", "kulturarbetare" etc. I det färdiga kulturplaneförslaget finns det fortfarande inkonsekvenser och otydligheter på vissa ställen, bl.a. bör inte enbart "kulturskapare" stå utan att det förtydligas att det handlar om professionella. Det är också något otydligt att tala om "fria professionella aktörer" (sid 13). Begreppen konstpolitik och konstnärspolitik lyfts specifikt i två olika avsnitt i planen. Görs en viss sammanblandning av dessa begrepp.</p> <p>"Kulturell mångfald" samt "konstnärlig kvalitet" lyfts och definieras utförligt i planen.</p>
<p>HALLAND</p>	<p>Begreppet "professionell kulturskapare" används i stort sett genomgående i Hallands kulturplan, men ibland även "kulturutövare" och "fri professionell kulturskapare". KLYS förespråkar att tala om enbart "professionell kulturskapare", då vi representerar kulturskapare verksamma i alla anställningsformer, med eller utan koppling till kulturinstitutioner. "Fri kulturskapare" och "fritt skapande" signalerar att det skulle finnas ofria och ofritt som inte omfattas av samma regionala kulturskaparvillkor.</p> <p>Begreppet konstnärspolitik används inte, men planen lyfter konstnärspolitiska frågor i avsnittet "Det professionella skapandet inom konst och kultur" (s.21).</p> <p>Begreppet "kulturell mångfald" används inte i sig, men ett avsnitt i planen (s.15) talar om "att inkludera andra konst- och kulturformer än de som traditionellt ingår i kulturbegreppet".</p>
<p>VÄRMLAND</p>	<p>"Professionell kulturskapare" används till största delen i planen, även om "professionell" fortfarande saknas på några ställen. De något otydliga begreppen "utövare", "kulturutövare" och "professionell utövare" förekommer på några ställen.</p> <p>Självaste begreppet konstnärspolitik nämns inte i planen, men i ett eget avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor lyfter Värmland en del konstnärspolitiska perspektiv.</p> <p>Redogörelser för "kulturell mångfald" saknas i denna kulturplan, men det talas om vikten av "ett öppet kulturbegrepp" för att bidra till "en mångfald av möjligheter och skapande".</p> <p>Begreppet "konstnärlig kvalitet" lyfts specifikt, liksom "konstnärlig frihet".</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>Begreppet "professionell kulturskapare" har anammats av alla de tre regionerna och används i huvudsak i kulturplanerna, även om en del inkonsekvenser förekommer. Tendensen är att regionerna håller fast vid att tala om "fria kulturskapare" normalt i betydelsen frilansande kulturskapare, men det är inte alltid tydligt vad de menar med "fria". Även "fritt skapande" används som begrepp. Användningen av begreppet "fri" i sammanhanget kan bli problematiskt i en konstnärspolitisk kontext, eftersom KLYS företräder alla yrkesverksamma kulturskapare oavsett anställnings- eller företagsform, och oavsett koppling till en kulturinstitution.</p> <p>Konstnärspolitik som begrepp nämns bara i en av planerna, men i alla tre förs konstnärspolitiska resonemang.</p> <p>Kulturell mångfald lyfts inte ordagrant i alla planerna, men samtliga har redogörelser som poängterar vikten av att upprätthålla en mångfald av konstnärliga uttryck i kulturlivet.</p>

2 Regionalt samråd med professionella kulturskapare

	2.1 Hur följer regionen förordningen om att samråda med det professionella kulturlivet? - Hur beskrivs samrådsarbetet med kulturskaparna? - Samråder regionen konstområdesspecifikt eller konstområdesövergripande? - Görs särskild kartläggning av kulturskapare?	2.2 Hur planerar regionen för sitt samrådsarbete med professionella kulturskapare framöver?
GOTLAND	<p>Gotland har sedan 2015 ett formaliserat konstområdesövergripande kulturskaparråd med representanter från det fria kulturlivet för de flesta konstområdena. Man kallar den för referensgruppen för fria professionella kulturskapare. I kulturplanen finns ett kort avsnitt om gruppen. Det nämns att de haft ett möte hösten 2015. I planen nämns vikten av att göra en bättre kartläggning av kulturlivet och kulturskaparna i regionen. Specifikt pekas bl.a. litteraturområdet ut som viktigt att kartlägga närmare under planperioden.</p>	<p>Står inget specifikt i planen om detta. Men KLYS erfar att det finns en uttalad avsikt att långsiktigt fortsätta driva och ha möten med kulturskaparrådet, samt att kartlägga det regionala kulturlivet ytterligare.</p>
HALLAND	<p>Halland visar att regionen tar de professionella kulturskaparnas perspektiv på allvar i processen med att ta fram en kulturplan. Regionen bildade en konstområdesövergripande referensgrupp för professionella kulturskapare i mars 2016. I kulturplanen berättas att "ett särskilt dialogmöte har genomförts med professionella kulturskapare inom olika konstområden" (s.13). Säggs inget om någon särskild kartläggning i planen, men inför Hallands förra kulturplan gjordes en omfattande kartläggning av kulturlivet kallad "Kreativa kraftfält".</p>	<p>Regionen vill ha fortsatt fördjupat samarbete med kulturskaparna. I planen påpekas att kulturskaparna "ska ges möjlighet att medverka i en löpande uppföljning och förändring av Hallands kulturplan". Och att "nya samråd, knutna till kulturens olika verksamhetsområden, ska genomföras". (s.22)</p>
VÄRMLAND	<p>Värmland saknar ett formaliserat konstområdesövergripande samråd med professionella kulturskapare, men har aviserat att de 2016-17 ska inrätta ett sådant. I kulturplanen saknas information om huruvida regionen haft dialog med det professionella kulturlivets företrädare utanför kulturinstitutionerna i länet. I listan med de särskilda dialogmöten som genomfördes inför planens framtagande saknas helt möten med kulturskaparna. Det står inget om någon kartläggning av kulturlivet i planen.</p>	<p>Står inget specifikt i kulturplanen, men regionen skriver i sin kompletterande utvecklingsplan för 2017 att de i dialog med KLYS ska inrätta ett formaliserat och arvoderat samråd med professionella kulturskapare senast under 2017. Syftet är att skapa det man kallar en arena för dialog om kulturplanens genomförande.</p>
TENDENSER	<p>Gotland och Halland är mycket tydliga med att de haft samråd med det professionella kulturlivet inför framtagandet av kulturplanen, samt löpande därefter. De har inrättat konstområdesövergripande samråd. Värmland har aviserat att regionen ska inrätta ett sådant samråd, men det är anmärkningsvärt att kulturplanen saknar redogörelser för hur de professionella kulturskaparna fått komma till tals inför planens framtagande. Gotland är den enda av de tre som skriver att man konkret ska kartlägga kulturlivet i regionen ytterligare.</p>	<p>Halland är den enda av de tre regionerna som i sin kulturplan konkret beskriver hur samrådsarbetet med kulturskaparna ska fortskrida. Värmland skriver i sin kompletterande årliga utvecklingsplan för 2017 att de senast under 2017 i dialog med KLYS ska ha inrättat en samrådsgrupp för professionella kulturskapare.</p>

3 Kulturpolitiska utgångspunkter och regionala mål

	3.1 Har regionen specifika kulturpolitiska mål och prioriteringar för professionella kulturskapare?
GOTLAND	Ja, Gotlands kulturplan innehåller tre regionala fokusområden som är framtagna i dialog med politiken. Planen lyfter de professionella kulturskaparna och deras villkor i ett eget avsnitt. Det står klart att regionen har ambitioner att under planperioden utveckla just samverkan med professionella kulturskapare och att man avser att förbättra villkoren på flera olika plan, samt öka kontakterna mellan kulturskapare och näringsliv. KLYS ser mycket positivt på att sådant som de professionella kulturskaparnas villkor, konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och kulturell mångfald genomsyrar dessa fokusområden på flera olika sätt. Detta är i ett nationellt perspektiv relativt unikt för en regional kulturplan.
HALLAND	Ja, bland de gemensamma regionala prioriteringarna för kulturpolitiken i Halland finns "Förbättra förutsättningarna för det fria skapandet inom konst och kultur". Och som ett av kulturplanens s k gemensamma utvecklingsområden är "Det professionella skapandet inom konst och kultur". Här poängteras vikten av regionala satsningar på de professionella kulturskaparna. Regionen vill "öka stödet till innovation, förnyelse och kulturutveckling", "förstärka infrastrukturen för det fria skapandet", "öka möjligheter till utbildning och kompetensutveckling", "stärka förutsättningarna för kulturutövare att utveckla företagande" och "skapa former för samråd".
VÄRMLAND	Både ja och nej. Värmlands kulturplan lyfter främst generella riktlinjer och inte specifikt formulerade mål i sak, men den kompletterande utvecklingsplanen för 2017 lyfter fler detaljer som gäller yrkesverksamma kulturskapare, bl.a. utvecklat kulturskaparsamråd, dock fortfarande korthugget och mer övergripande. Rent allmänt påpekas i kulturplanen att en prioriterad uppgift för kulturpolitiken är att skapa bättre förutsättningar för konstnärligt skapande. Det hävdas att kommunerna och region Värmland stöder kulturskaparnas yrkesverksamhet på en rad olika sätt, men skrivs inte mer i detalj om detta. Vidare framhävs att det krävs nya vägar för att vidga kulturskaparnas arbetsmarknad. Här lyfts studieförbund, föreningar och skolor som exempel på viktiga arbetsgivare, samt satsningar på kultur och hälsa för att öka efterfrågan på kulturskaparnas tjänster. Värmland lyfter också att det är viktigt att offentligt finansierade utställare följer MU-avtalet och att region, kommuner och landsting har ett ansvar att se till så att skäliga ersättningsnivåer följs när kulturskapare anlitas för uppdrag och arrangemang. På det stora hela saknas dock mer specificerade konstnärspolitiska mål för kulturplanepreioden.
TENDENSER	Tendensen är att regionerna jämfört med tidigare års kulturplaner i allt högre grad lyfter de professionella kulturskaparnas villkor som ett särskilt prioriterat område. Gotland gör det tydligast och mest utförligt i sin plan. Halland är också ambitiös i att lyfta fram kulturskaparnas perspektiv. Värmland har goda ambitioner som dock inte konkretiseras i lika stor utsträckning som i övriga två kulturplaner, dock gör regionen det i sin årliga utvecklingsplan för 2017.

	<p>3.2 Finns avsnitt om kulturens egenvärde? Hur balanseras kulturens egenvärde och nyttoaspekter?</p>
<p>GOTLAND</p>	<p>Ja, Gotlands plan har ett eget avsnitt med rubriken "Konstens och kulturens egenvärde", vilket i KLYS ögon är mycket positivt och signalerar en medvetenhet om konstens särart i ett näringspolitiskt perspektiv. Det påpekas att besöksnäringen och de kulturella och kreativa näringarna på Gotland är ömsesidigt beroende. Vi ser här vissa risker när det gäller att värna kulturens egenvärden i det att Gotland i sin kulturplan i många avseenden har ett regionalt näringspolitiskt fokus på kulturen i praktiken, som kan leda till att instrumentella aspekter dominerar i den regionala kulturpolitiken, trots alla bra och välmenande formuleringar i kulturplanen om just konstens och kulturens egenvärde. Här ser vi ett behov av en välavvägd samordning mellan regionens politikområden och en lyhördhet för hur villkoren skiljer sig mellan olika konstarter när det kommer till just relationen mellan ett fritt konstnärligt skapande och en marknads kommersiella spelregler.</p>
<p>HALLAND</p>	<p>Nej, det finns inget eget avsnitt om kulturens egenvärde, men avsnittet "Den regionala kulturpolitikens basuppdrag" (s.14) inleds med konstaterandet att kulturen har ett egenvärde. I avsnittet "Den regionala kulturpolitikens spetsuppdrag" (s.16) lyfts kvalitetsbegreppet när det gäller kultur och konst. I sin kulturplan visar Region Halland på en respekt för kulturens egenvärde i relation till näringspolitiska insatser och kommersiella perspektiv inom kulturen. En ambition som lyfts är att "stärka förutsättningarna för kulturutövare att utveckla företagande", bl.a. genom företagareutbildning. Kulturens egenvärde lyfts även som specifik parameter för hur regionen beslutar om kulturstöd, men vi ser en viss konflikt i att regionen vill att projekt som får stöd både ska stärka kulturens egenvärde och främja regionens utveckling och attraktionskraft.</p>
<p>VÄRMLAND</p>	<p>Nej, Värmlands kulturplan saknar avsnitt eller särskilda resonemang kring kulturens egenvärde. Själva begreppet nämns inte i sig i denna plan, men på flera ställen konstateras vikten av att villkoren för det konstnärliga skapandet måste värnas och utvecklas. Det konstateras att kulturen ska samspela med andra samhälls- och politikområden och att det inte är kulturpolitikens uppgift att lägga ett nyttoperspektiv på kulturen, men att kulturen bör hävda sin plats i samhället genom samverkan för att skapa ett berättigande. På flera ställen lyfts "kultur företagande" som viktigt för kulturlivets och regionens utveckling. En något motsägelsefull distinktion görs mellan kulturskapande och kultur näringar, samtidigt som regionen konstaterar att de kulturella och kreativa näringarnas kärna är "det konstnärliga verket".</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>Tendensen är att problematiseringar och resonemang i kulturplanerna kring kulturens egenvärde går hand i hand med ett generellt ökat fokus på professionella kulturskapares villkor. Gotland ger sakfrågan ett helt eget avsnitt i sin kulturplan. Övriga två regioner har inga egna avsnitt, men väl fördjupande resonemang kring sambandet mellan regional kulturs egenvärde och nyttoaspekter på den. Halland har en motsägelsefull hållning när det gäller kraven för kulturstöd när de lyfter både egenvärde och nyttoaspekter som parametrar för vilka kulturskapare som ska få regionalt stöd. Även Värmland redogör något motsägelsefullt för kulturens egenvärde i förhållande till nyttoaspekterna.</p>

	<p>3.3 Vad sägs i kulturplanen om konstnärlig kvalitet och förnyelse?</p>
GOTLAND	<p>Kulturplanen innehåller ett särskilt avsnitt om konstnärlig kvalitet, vilket hör till ovanligheterna jämfört med andra kulturplaner. Planen omfattar flera olika avsnitt där kulturens egenvärde och kvalitet lyfts och problematiseras.</p> <p>Regionen beskriver ökad kulturell delaktighet som något som stimulerar till nytänkande och innovation. Med delaktighet menar regionen tillgång till en kulturell mångfald som bl.a. håller god kvalitet.</p>
HALLAND	<p>Regionala projektstöd och stipendier beviljas utifrån konstnärlig kvalitet, som regionen påpekar är ett dynamiskt begrepp som inte bör få en fast definition. Halland vill problematisera kvalitetsbegreppet och ha en levande och mångfacetterad debatt kring konstnärlig kvalitet för att säkerställa konstnärlig utveckling och professionalitet. Regionen vill öka stödet till professionella kulturskapare som ska "genomföra idéer för förnyelse och innovation inom kulturområdet". (s.21)</p> <p>Halland konkretiserar mer än övriga regioner kvalitetsbegreppets betydelse för satsningar på publika kulturupplevelser. I litteraturavsnittet står det att Halland under planperioden vill "underlätta för läsaren att möta litteratur av hög kvalitet". I teateravsnittet påpekas att regionen vill "öka tillgången till teaterupplevelser av hög kvalitet", eftersom medborgarna har "rätt att uppleva professionell teater av hög kvalitet".</p> <p>Om musikutbudet för barn och unga står det att regionen ska erbjuda högkvalitativa musikupplevelser. Regionen avser att öka den konstnärliga kvaliteten genom att bjuda in kompositörer och musiker till residens för att skapa och turnera i Halland.</p>
VÄRMLAND	<p>Region Värmland påpekar i kulturplanen att den regionala kulturpolitiken måste skapa utrymme för utveckling och förnyelse inom kulturlivet, och samtidigt vara öppen för omprövningar och nya satsningar.</p> <p>Regionen hävdar att kvalitetsbegreppets innehåll, värde och föränderlighet måste diskuteras öppet, och att konstnärlig kvalitet i sig ska utgå från öppna bedömningar som vilar på sakkunskap och erfarenhet.</p>
TENDENSER	<p>Det är positivt att skrivningar om begreppet "konstnärlig kvalitet" förekommer allt oftare i kulturplaner de senaste åren, och alla dessa tre planer problematiserar kvalitetsbegreppet mer eller mindre. Gotland diskuterar kvalitet i ett eget avsnitt. Både Värmlands och Hallands kulturplaner påtalar i konkreta ordalag vikten av en levande debatt kring kvalitetsbegreppet. Halland nämner påfallande ofta "hög kvalitet" som något som kulturpubliken ska erbjudas. Ordet "förnyelse" lyfts i samtliga kulturplaner när det gäller vilket fokus den regionala kulturpolitiken bör ha. Nytänkande och innovation är två ord som lyfts i resonemangen kring förnyelse i kulturlivet.</p>

	3.4 Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?
GOTLAND	Kulturplanen har ett särskilt avsnitt om principen om armlängds avstånd. Det påpekas att det ska finnas ett avstånd mellan offentlig finansiär och utförare för att garantera att den konstnärliga friheten inte begränsas. Förutom att gälla för den regionala politiken understryker Region Gotland i sin kulturplan även vikten av att upprätthålla armlängds avstånd mellan tjänstemannaledet och kulturinstitutionerna.
HALLAND	Vi finner inga skrivningar i Hallands kulturplan om principen om armlängds avstånd.
VÄRMLAND	Principen om armlängds avstånd lyfts i ett särskilt avsnitt i Värmlands kulturplan. Här nämns främst vikten av att hålla avståndet mellan den politiska nivåns beslut kring mål, riktlinjer och ekonomi och kulturverksamheternas konstnärliga och kvalitativa avvägningar. Regionen påpekar också att de, när det gäller de tjänstemannastyrda bedömningarna av projektstöd, anlitar särskilda referenspersoner med expertkunskap inom ett visst konstområde.
TENDENSER	<p>Uppenbarligen är det stora skillnader i vilket värde olika regioner tillskriver principen och huruvida en regional policy kring den bör stå med i kulturplanen.</p> <p>Det är anmärkningsvärt att Region Hallands kulturplan helt tycks sakna skrivningar om principen om armlängds avstånd, särskilt då detta är regionens tredje kulturplan.</p> <p>Som en motsats till Halland uttrycker både Gotlands och Värmlands kulturplaner seriösa hållningar till principen och påtalar att den förutom politiken också ska gälla tjänstemannaledet.</p>

4 Regional konstnärspolitik / kulturskapares villkor

	<p>4.1 Har kulturplanen ett separat avsnitt om professionella kulturskapares villkor?</p> <p>4.2 Beskriver regionen en särskild regional konstnärspolitik? Exempel på konstnärspolitiska insatser? Regional kompetensutveckling eller andra åtgärder för yrkesverksamma kulturskapare?</p>
GOTLAND	<p>4.1 Ja, ett av planperiodens regionalpolitiska fokusområden är just "Villkor för kulturskapande". Här påtalas "kulturskaparnas villkor" som grundläggande för kulturlivet. Även i andra avsnitt i planen om bl.a. konst, kultur och kvalitet förs resonemang kring villkoren för kulturskaparna.</p> <p>4.2 Ja, fokusområdet om kulturskaparnas villkor är en tydlig markering från Region Gotlands sida om att lyfta konstnärspolitiken i den regionala politiken. På flera ställen i kulturplanen lyfts konstnärspolitiska aspekter på kulturpolitiken. Kulturlivet ska kartläggas noga för att en helhetsbild ska skapas. Den kulturella infrastrukturen ska stärkas, bl.a. genom inventering av lokaltillgång och bättre samverkan med arrangörsledet. Gotland satsar relativt mycket på sin regionala kulturkonsulentverksamhet som omfattar de flesta konstområdena. Konsulenterna är en del i regionens konstnärspolitiska åtgärder för att främja de professionella kulturskaparnas villkor, nätverk och arbetstillfällen. Den aviserade regionala kulturgarantin kan ses som en sorts sysselsättningsåtgärd för kulturskapare. Bild/formkonsten ska stimuleras genom bl.a. ateljéstöd till konstnärer.</p>
HALLAND	<p>4.1 Ja, rubriken för avsnittet är "Det professionella skapandet inom konst och kultur – ett gemensamt utvecklingsområde".</p> <p>4.2 Ja, Halland har en rad regionala kulturstöd till professionella kulturskapare inom olika konstområden. De regionala kulturutvecklarna erbjuder kompetensstöd av olika slag. Regionen avser att "förstärka infrastrukturen för det fria skapandet" för att underlätta för kulturskaparna att bo och verka i Halland. Regionen vill vidare stimulera till samverkan mellan olika parter i kulturlivet och skapa fler mötesplatser och nätverk för att kulturskaparna och kulturinstitutionerna ska samverka bättre. Residensverksamheten Art Inside Out är en omfattande regional konstområdesövergripande satsning för enskilda kulturskapare.</p>
VÄRMLAND	<p>4.1 Ja, ett avsnitt med just rubriken "De professionella kulturskaparnas villkor".</p> <p>4.2 Se även fråga 3.1 och 3.2. Värmlands kulturplan lyfter konstnärspolitiska frågor mest som ett allmänt diskussionsämne där man gör konstateranden i mer generella ordalag än konkreta målformuleringar kring kulturskaparnas villkor för att de ska kunna verka professionellt och kulturlivet utvecklas under planperioden. Det konstateras att det krävs att nya vägar skapas för att vidga kulturskaparnas arbetsmarknad, men inget specifikt om hur regionen avser att göra detta. En konkret signal från regionen är dock att offentligt finansierade utställare ska följa MU-avtalet samt att enprocentregeln bör följas. Regionen utpekar också värdet av att region, landsting och kommuner ger bidrag till "konstnärligt nyskapande" och uppmärksammar kulturskapare med priser och stipendier. Som exempel på insatser kan nämnas Konstnärernas kollektivverkstad (KKV) som har regional delfinansiering. Konkreta satsningar på kompetensutveckling lyfts inte. Konstateras bara att det är en gemensam angelägenhet att skapa bättre förutsättningar för kulturskapare bl.a. genom "kompetensutvecklande insatser".</p>
TENDENSER	<p>Jfr fråga 3.1 och 3.2. Tendensen är att professionella kulturskapares villkor allt oftare problematiseras och lyfts mer konkret än i tidigare kulturplaner. Själva begreppet konstnärspolitik nämns enbart i Gotlands kulturplan, men i samtliga ovanstående planer presenterar regionerna en rad konstnärspolitiska insatser som omfattar både kompetensutveckling, residensverksamheter, resurscentra och stödordningar för enskilda kulturskapare. Utvecklingen är positiv.</p>

	<p>4.3 Finns det målsättningar om att följa avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare? Nämns upphovsrätten?</p>
<p>GOTLAND</p>	<p>Ja, Region Gotland visar på en ambitiös hållning i denna sak. I fokusområdet om kulturskapares villkor finns ett avsnitt om försörjningsmöjligheter och ett om målsättningar om avtal och arvodesrekommendationer. Enbart MU-avtalet lyfts specifikt i det sistnämnda; regionen verkar för att MU-avtalet skrivs in vid avtalsskrivningar med alla arrangörer som erhåller stöd från regionen.</p> <p>Som planerad "aktivitet" (insats) under planperioden, och som ska vara helt genomförd 2020, hävdar regionen att de regionala kulturinstitutionerna ska ersätta medverkande fria professionella kulturskapare enligt gällande avtal och arvodesrekommendationer, exempelvis MU-avtalet och KLYS-organisationernas arvodesrekommendationer.</p> <p>Upphovsrätten och riktlinjer om att följa den nämns inte någonstans i planen, vad vi kan se.</p>
<p>HALLAND</p>	<p>Ja, men det sägs förhållandevis lite konkret i Hallands kulturplan om detta. På sidan 21 står det: "De professionella kulturskaparna ska ersättas ekonomiskt för sitt arbete i enlighet med kollektivavtal och riktlinjer från nationella intresseorganisationer för kulturskapare."</p> <p>Upphovsrätten nämns inte.</p>
<p>VÄRMLAND</p>	<p>Ja, Värmlands kulturplan har ett eget avsnitt som tar upp ekonomiska villkor för kulturskapare. MU-avtalet och enprocentregeln för bild- och formkonstnärer lyfts specifikt.</p> <p>I övrigt konstateras rent allmänt att det "är viktigt att de professionella kulturskaparna får skäliga ersättningar och goda villkor för sitt skapande arbete". Regionen utvecklar inte detta mer i avsnittet om ekonomiska villkor för kulturskapare.</p> <p>Upphovsrätten nämns inte.</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>Fortfarande är det främst MU-avtalet och enprocentregeln som lyfts specifikt i kulturplanerna som exempel på regionens målsättningar om avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare. Men tendensen är positiv i det att alla tre kulturplanerna även har generella skrivningar om skäliga ersättningar till professionella kulturskapare inom alla konstarter i enlighet med kollektivavtal och/eller andra rekommendationer och riktlinjer. Värt att påpeka är att Gotland konkret nämner KLYS arvodesrekommendationer.</p> <p>Vad vi kan se nämns däremot inte ett ord om upphovsrätten i någon av planerna.</p>

	<p>4.4 Hur beskriver regionen förhållandet mellan professionella kulturskapare, det ideella kulturlivet och amatörkulturen?</p>
<p>GOTLAND</p>	<p>Gotlands kulturplan lyfter de professionella kulturskaparnas villkor och sätter kulturskaparna i relation till andra aktörer i kulturlivet och till s k kulturell delaktighet, som är ett eget fokusområde vid sidan av kulturskaparnas villkor. I planen påpekas att gränserna mellan amatörverksamhet och professionell verksamhet blir allt mindre distinkta, och att professionellt kulturskapande och amatörverksamhet är ömsesidigt beroende av varandra. Regionen vill främja den kulturella mångfalden och ser en potential i och med att kulturell delaktighet och medskapande ökar, bl.a. genom den ökade digitaliseringen.</p> <p>En regional kulturgaranti ska införas som erbjuder barn och unga professionella kulturupplevelser. På så vis gagnas både professionella och amatörer och broar byggs. Satsningar ska även göras på kultur för unga vuxna samt ett främjande av kulturkonsulentverksamheten som generell motor i kulturlivet för att öka samverkan mellan professionella, ideella och amatörer. Konsulenterna ska årligen arrangera nätverksmöten för respektive konstområde för att bidra till konkreta samarbeten mellan professionella och amatörer.</p> <p>Gotland nämner även producent- och arrangörsledens viktiga funktioner i kulturlivet och värdet av att genom t.ex. producentkluster få professionella och ideella kulturarrangörer att mötas och dela erfarenheter.</p>
<p>HALLAND</p>	<p>Region Halland påtalar att det i kulturlivet sedan länge finns en nära samverkan mellan professionella och ideella krafter i olika projekt, vilket lett till framgångsrika samarbeten och konkreta produktioner som fått mycket uppmärksamhet. Denna samverkan har bl.a. gett unga incitament till att välja att studera vid högre konstnärliga utbildningar.</p> <p>I avsnittet om digitalisering (s.15) hävdas att rollerna som professionell kulturskapare och amatör flyter samman då medskapandet ökar i takt med utökad digitalisering.</p>
<p>VÄRMLAND</p>	<p>Region Värmland hävdar att den professionella kulturen ofta är beroende av den ideella sektorns eldsjälar och entusiaster för att nå ut till publiken. Lokalsamhällets engagemang med bl.a. trossamfund och ideella organisationer sägs ofta vara en förutsättning för att medborgarna utanför de större orterna ska kunna uppleva kultur.</p> <p>Teaterlivet i regionen lyfts som exempel på hur samverkan mellan amatörer och professionella berikar kulturverksamheter. Det påpekas att civilsamhällets organisationer, med särskilt fokus på arrangörsledet, ska stärkas genom samverkan mellan region, kommuner, kulturkonsulenter och regionala kulturverksamheter.</p> <p>Studieförbunden sägs skapa möjligheter till ökad delaktighet i kulturlivet och eget skapande.</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>I alla tre kulturplanerna lyfts samverkan mellan professionella och amatörer som något som berikar kulturlivet och skapar positiva synergier. Tendensen är att regionerna skriver mer ingående om digitalisering och ökad kulturell delaktighet, deltagarkultur, medskapande och eget skapande i kulturlivet. En tendens är också att regionerna tycks vara mer medvetna om vikten av att bättre samordna amatörer, ideella och professionella aktörer inom arrangörsledet i kulturlivet, bl.a. med hjälp av konsulentverksamheten (jfr tendens i fråga 5.1 nedan).</p>

5 Kulturell infrastruktur

	<p>5.1 Hur beskrivs satsningar på kulturell infrastruktur, t.ex. lokaltillgång och digitalisering?</p> <p>Exempel på regionens satsningar på mötesplatser/arbetsplatser för professionella kulturskapare</p>
GOTLAND	<p>Region Gotland har som särskild strategi att djupgående och långsiktigt kartlägga kulturlivets infrastruktur och konkret inventera tillgången på lokaler. Regionen ska arbeta för att underlätta resandet med kollektivtrafiken för att öka tillgänglighet till kulturupplevelser. Marknadsföring av kultur ska förbättras. Digitalisering lyfts specifikt på olika ställen i planen, främst som verktyg för ökad kulturell delaktighet generellt.</p> <p>Bättre samverkan med producent- och arrangörsleden i kulturlivet ska stärka den kulturella infrastrukturen överlag. Ett regionalt initierat producentkluster kan öka samverkan mellan professionella och ideella aktörer.</p> <p>Gotland är både en primärkommun och region, vilket gör att kulturstöden kan komma från olika parter. I planen redogörs konkret för flera mötesplatser/arbetsplatser för kulturskapare som stöds dels av regionen, dels med primärkommunala medel, och dels av privata aktörer eller annat stöd nationellt. Vi väljer dock att inte lista några exempel här pga. begränsat utrymme. Se även fråga 5.4.</p>
HALLAND	<p>Region Halland avser under planperioden att "förstärka infrastrukturen för det fria skapandet". I kulturplanen konstateras att fler nätverk och mötesplatser bör utvecklas med utgångspunkt från kulturskaparnas egna initiativ. Vidare hävdas att det behövs fler möten mellan fria kulturskapare och regionala kulturinstitutioner för ökad interaktivitet och växelverkan, vilket driver regional kulturutveckling framåt.</p> <p>Regionen har som särskild ambition under planperioden att "ta tillvara digitaliseringens möjligheter". Bl.a. ska detta utveckla kulturverksamheter, öka spridning av kultur och publika kulturupplevelser. Regionen ska undersöka möjligheterna att skapa ett resurscentrum för slöjd och konsthantverk. Dansen i regionen ska stärkas genom en årligen återkommande plattform för att synliggöra konstformen mer och skapa mötesplats för konstnärlig utveckling.</p> <p>Några exempel på viktiga mötesplatser/arbetsplatser för kulturskapare är Teater Halland, konstnärsresidenset "Art Inside Out" och ovan nämnda kulturinstitutionen Rum för Dans.</p>
VÄRMLAND	<p>Regionen lyfter sin konstområdesövergripande konsulentverksamhet samt att utveckla regional arrangörsverksamhet som viktiga saker för kulturlivet i stort.</p> <p>Kulturplanen poängterar att regionen har en digital agenda 2014–2020 med målsättning om fullt utbyggt bredbandsnät till 2020, något som sannolikt stimulerar till ökad kulturell delaktighet.</p> <p>På bild- och formområdet finns bl.a. Konstnärernas kollektivverkstad (KKV) har regional delfinansiering. Wermland Opera och Västanå Teater står för långsiktighet, konstnärlig kvalitet och arbetstillfällen för kulturskapare. Riksteatern Värmland anges som en regional motor för professionell scenkonst.</p>
TENDENSER	<p>Digitala möjligheter lyfts fram mer. Regionerna uttrycker större förståelse för vikten av att arbeta nätverkande med bl.a. sina konsulenter för att finna fler samarbetsprojekt och lokaler där både professionella kulturskapare, ideella aktörer och amatörkulturen skapar mötesplatser för kulturen och positiva synergieffekter.</p> <p>Mer långsiktiga satsningar på regionala konstnärsresidens med både nationell och internationell prägel (jfr fråga 5.4).</p> <p>Regionerna arbetar för en bättre kartläggning av den kulturella infrastrukturens olika aktörer och arenor, och bättre samverkan mellan institutioner och kulturskapare, och mellan professionella och amatörer, liksom ideella kulturarrangörer. Här sticker Gotlands strategi ut som särskilt ambitiös. (Jfr tendens i fråga 4.4 ovan.)</p>

	<p>5.2 Särskilda insatser för egenföretagande inom kultur – regionala KKN-satsningar?</p>
<p>GOTLAND</p>	<p>Ja, Region Gotland nämner att kulturella och kreativa näringar har varit ett prioriterat område även i deras tidigare kulturplaner. I denna plan har regionen "Kulturdriven tillväxt och innovation" som ett av sina fokusområden. Det påpekas att utvecklingsområden för kulturella och kreativa näringar tas upp i Hållbart tillväxtprogram för Gotland 2016-2020.</p> <p>I kulturplanen redogörs omfattande, både i ett eget avsnitt och på flera andra ställen, för Region Gotlands syn på KKN-frågor, bl.a. i relation till den regionala utvecklingen i stort, kulturens egenvärde och konstnärspolitiska perspektiv. Regionen listar konkret vilka konstområden/"branscher" som de definierar som kulturella och kreativa näringar, samt vilka regionala kultursatsningar i form av s k kulturella temaveckor som marknadsför Gotland mot olika målgrupper. Det finns ett särskilt avsnitt om regionens tillväxtprogram, där kopplingen mellan programmet och kulturplanens tre fokusområden tydliggörs.</p> <p>Regionen lyfter konkret i planen bl.a. samarbete mellan sin inkubatorverksamhet Science park och Uppsala universitet campus Gotland. Man pekar på de professionella kulturskaparnas betydelse för KKN och vikten av att skapa fler kontaktytor och bättre samverkan mellan näringsliv och kulturliv.</p>
<p>HALLAND</p>	<p>Hallands kulturplan saknar ett särskilt avsnitt om KKN-frågor, men i avsnittet om kulturskapares villkor lyfts att kulturskapare ofta är företagare inom kulturella och kreativa näringar, och att kompetensen kring företagande måste stärkas. Vad vi kan se saknas det i övrigt djupare resonemang kring regionala näringspolitiska perspektiv på kulturlivet eller kopplingar till besöksnäring etc. Dock nämns som särskild regional prioritering att regionen har ambitionen att bli en av Sveriges mest attraktiva bild- och formkonstregioner – och att en del i att lyfta konstens kraft ligger i dess betydelse för besöksnäring och destinationsutveckling.</p> <p>Som ett exempel på konkreta insatser nämner regionen att de avser att satsa på ökad synlighet, kompetensutveckling och projektstöd för att underlätta för slöjdare och konsthantverkare att livnära sig inom sitt område. Särskilt unga företagare bör erbjudas stöd. Konsthantverkarens möjlighet att delta i offentlig upphandling av konstnärlig gestaltning ska stärkas.</p>
<p>VÄRMLAND</p>	<p>Värmlands kulturplan beskriver inga konkreta åtgärder när det gäller kulturskaparna och de kulturella och kreativa näringarna. I planen görs en översiktlig genomgång av bl.a. besöksnäring, EU-projekt inom KKN och spelkultur, men ingenstans framgår vad regionen konkret ska göra under planperioden i sak. I den kompletterande utvecklingsplanen för 2017 finns däremot ett särskilt avsnitt om KKN, som bl.a. nämner mentorskap och coachning som prioriterade saker för att underlätta för yngre kulturskapare att etablera sig som kulturföretagare i regionen.</p>
<p>TENDENSER</p>	<p>Enbart Gotlands kulturplan har fördjupande skrivningar om och strategier för kulturella och kreativa näringar. Värmland lyfter KKN specifikt i sin utvecklingsplan 2017. KLYS erfar att vi rent allmänt tycks ha bidragit till att lyfta de professionella kulturskaparnas villkor i regionerna när det gäller samverkan med näringslivet och kulturpolitiska satsningar inom KKN-sektorn. En tendens är att KKN-frågor kommer upp på den regionala agendan i allt högre grad, och att kulturpolitiken i regionerna får allt mer uppmärksamhet inom den övergripande regionala utvecklingspolitiken.</p>

	5.3 Samarbeten med andra regioner – konkreta exempel på interregional verksamhet?	5.4 Regionala satsningar på nationella och internationella samarbeten?
GOTLAND	Vad vi kan se presenterar Gotland i sin kulturplan främst kulturprojekt och -institutioner som arbetar med internationell samverkan. Se nästa fråga.	Gotlands kulturplan lyfter flera internationella verksamheter och nätverk i ett eget avsnitt. Påtalas att satsningar på EU-projekt är ett särskilt regionalt utvecklingsområde. Regionen har fyra internationella konstnårsresidens, varav tre finansieras av statliga och regionala medel. De tar emot både svenska och internationella tonsättare, författare, översättare, filmskapare och bildkonstnärer: Östersjöns författar- och översättarcentrum, Visby International Centre for Composers, Baltic Art Center, Bergmangårdarna.
HALLAND	Halland poängterar att man vill dra nytta av regionens strategiska geografiska läge mellan de två resursstarka storregionerna Skåne och Västra Götaland. Bl.a. lyfts konkret samarbete i kulturutskottet i Regionsamverkan Sydsverige, ett samarbetsorgan för landets sex sydligaste regioner. Satsningar på forskning och högre utbildning inom kulturfältet pekas ut som särskilt intressanta interregionala samarbeten. Halland avser att öka interregional samverkan när det gäller kompetensutveckling inom teater. Det pågår även ett interregionalt samarbete i södra Sverige initierat av Riksteatern för att bredda och förnya teaterutbudet.	<ul style="list-style-type: none"> - Konstnårsresidenset "Art Inside Out" är en av regionens främsta konstområdesövergripande satsningar som även har som mål att arbeta både nationellt och internationellt. I planen nämns särskilt samverkan med nordiska kulturinstitutioner. - Konst i Halland och konstmuseets internationella Master Classes. - Satsningar på nationella och internationella musiksamarbeten och mötesplatser, bl.a. genom överenskommelser mellan Region Halland och den experimentella musikgruppen Isildurs Bane samt Föreningen Kulturverket. - Teater Halland ska ha både nationella och internationella samarbeten, ta emot gästspel och utveckla ny dramatik och scenkonst. - Verka för att ta emot en fristadskonstnär.
VÄRMLAND	Vi finner inga särskilda skrivningar i Värmlands kulturplan om interregionala samarbeten. Däremot påpekar regionen i sin utvecklingsplan för 2017 som en kommentar till den föreslagna storregionsbildningen med Västra Götaland att kulturverksamheterna i Värmland under 2017 bör sträva efter en ökad samverkan över länsgränsen. Påpekas också att stora kulturinstitutioner som t.ex. Wermland Opera har publiktillströmning från andra län.	Region Värmland har ett kontor i Bryssel för att kunna arbeta strategiskt gentemot EU och stötta verksamheter som vill bedriva europeiska projekt, bl.a. inom ramen för programmet Kreativa Europa. Regionen vill stärka det internationella utbytet inom bild och form under planperioden. Karlstad blev 2015 fristadskommun för en internationellt verksam konstnär.
TENDENSER	Halland sticker ut med en rad ambitiösa interregionala satsningar. Anmärkningsvärt att övriga två regioner inte alls lyfter interregionala perspektiv i sina kulturplaner (utöver att Värmland nämner lite i sin utvecklingsplan).	Både Gotland och Halland har omfattande internationella kultursatsningar under planperioden. Gotland sticker ut som en internationellt tongivande aktör i Östersjöregionens kulturliv. Intressant att Värmland specifikt lyfter EU-satsningar.

6 Sammanfattning

	6.1 Har regionen tagit till sig av KLYS remissyttrande?
GOTLAND	<p>Ja, Region Gotland har gett KLYS följande lista med saker som korrigerats efter vårt remissvar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hur principen om armlängds avstånd beskrivs och skrivningen att konstnärliga och kvalitativa bedömningar ska göras av sakkunniga ämnesexperter. - Ändringar i kulturplanens struktur och viss rubriksättning. - Bättre förklaring av begreppet konstnärspolitik i förhållande till konstpolitik. - Tog stor hänsyn till KLYS synpunkter på begrepps användning. Renodlade begreppen vad gäller att skilja på när man åsyftar professionella enbart eller alla verksamma i kulturlivet, samt att nyansera när man talar om bild- och formkonst och bild- och formkonstnärer jämte andra konstformer. - Referensgrupp för fria professionella kulturskapare fick en egen rubrik. - Formulerade målet att kartlägga kulturen på Gotland. Där ingår de professionella kulturskaparna och deras villkor. - Lyfte arrangörsledet i kulturlivet mer. - Förtydligade målet om att bidragstagande institutioner ska arvoda enligt KLYS-organisationernas rekommendationer. - Gjorde en skrivning om att hitta interregionala samarbeten för att säkra kompetensutveckling inom scenkonsten. - "Det litterära fältet" fick en förklarande text och litteraturen lyftes som område, även möjligheterna med Östersjöns författar- och översättarcentrum lyftes in.
HALLAND	<p>Ja, Region Halland har efter KLYS remiss ändrat i sin innehållsförteckning och flyttat avsnitten om dans, musik och teater som underrubriker till avsnittet scenkonst. Överlag erfar vi att Halland tagit stort intryck av KLYS när det gäller arbetet med att specifikt lyfta de professionella kulturskaparnas villkor i kulturplanen.</p>
VÄRMLAND	<p>Ja, vi ser att regionen på vissa ställen i planen renodlat sin begrepps användning i enlighet med vad vårt remissvar påpekade, bl.a. när det gäller begreppet "professionell kulturskapare", men fortfarande förekommer en del inkonsekvenser.</p> <p>Noteras även att regionen efter KLYS remisspåpekande strök en formulering om utmaningar kring upphovsrätt pga. ökad digitalisering i avsnittet "Digital delaktighet" (s.9).</p>
TENDENSER	<p>En generell tendens de senaste åren är att regionerna i allt högre grad kommunicerar löpande med KLYS i frågor som rör det professionella kulturlivet, samråd med kulturskapare och yrkesvillkor. Alla tre kulturplanerna har särskilda avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor och lyfter mer ingående än tidigare år sådant som kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet. Det regionala samrådsarbetet med kulturskapare har fördjupats i dialog med KLYS. Konkret har Gotlands kulturplan tagit särskilt stort intryck av KLYS remissvar, och Gotland visar på transparens genom att delge en lista över sina korrigeringar. KLYS har erfarit att även Halland och Värmland tagit intryck av våra remissvar. I sin utvecklingsplan för 2017 framhäver Region Värmland dialogen med KLYS som stöd i inrättandet av sitt regionala kulturskaparråd.</p>

	6.2 Hur ser förhållandet ut mellan visionära utvecklingsmål och konkreta åtgärder i kulturplanen?
GOTLAND	Region Gotland visar på en bra balans mellan det visionära och konkreta. Överlag framstår Gotlands kulturplan som saklig, konkret och detaljrik. De tre regionala fokusområden som lyfts fram är tydligt presenterade med detaljerade redogörelser för målbilder, mål och planerade aktiviteter under planperioden.
HALLAND	I sin kulturplan redogör Region Halland för en rad prioriteringar och målsättningar som många är till synes konkreta. Särskilt bra är varje verksamhetsområdes tydliga punktlister över vad regionen vill åstadkomma under planperioden. Men listorna framstår mer som ambitioner än intentioner. I sin helhet blir planen trots allt mer av ett visionärt dokument som öppnar för kommande mer specificerade handlingsplaner där åtgärder tydliggörs.
VÄRMLAND	Den kulturplan som remitterades under 2016 och KLYS yttrade sig över var till stora delar mer en driven kulturpolitisk läges- och omvärldsanalys fylld av många viktiga konstateranden, t.ex. om kulturens generellt viktiga roll i samhället, än en regional plan i ordets rätta bemärkelse för den regionala kulturutvecklingen med konkreta uppslag och riktlinjer för hur man tänker arbeta under de kommande fyra åren med länets regionalt finansierade kulturliv och den kulturella infrastrukturens utveckling i detalj. Emellertid la Region Värmland under hösten fram en kompletterande utvecklingsplan för 2017, där specifika insatser och aktiviteter inom prioriterade områden konkretiseras.
TENDENSER	Svårt att avläsa någon viktig tendens här. Det är tre relativt små men karaktärsstarka regioner som lagt fram kulturplaner, vilket i sig kan signalera en del likheter. Dock är de tre planerna olika i både form och innehåll. En likhet är emellertid att alla de tre regionerna med sina kulturplaner gör avtryck som tydliga, starka, kulturpolitiskt medvetna röster med flera ambitiösa satsningar, där de professionella kulturskaparna lyfts fram. Gotland sticker ut med en anmärkningsvärt diger kulturplan som habilt balanserar väl mellan vision och konkretion. Halland gör en till synes handfast kulturplan, där regionen tydligt uttrycker vad den vill göra för insatser för kulturen under planperioden. Värmlands mer konkreta utvecklingsplan 2017 balanserade upp kulturplanens generellt visionära vaghet.

	<h3>6.3 Hur är helhetsintrycket och vad sticker ut i den här kulturplanen?</h3>
GOTLAND	<p>Region Gotlands kulturplan 2017-2020 är ambitiös och välskriven med ett bra upplägg. Gotland väljer trots sin begränsade storlek att formulera en regional konstnärspolitik som i KLYS ögon borde kunna fungera som förebild för andra regioner. Regionen är tydlig och pedagogisk när det gäller att lyfta frågor kring konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet, professionella kulturskapares villkor och armlängds avstånds-principen.</p> <p>Vi ser risker med att ett alltför starkt regionalt näringspolitiskt fokus på kulturen i praktiken kan leda till att instrumentella aspekter dominerar över konstnärliga egenvärden i den regionala kulturpolitiken, trots alla välmenande formuleringar i planen om just kulturens egenvärde. Här ser vi ett behov av en välavvägd samordning mellan regionens politikområden och en lyhördhet för hur villkoren skiljer sig mellan olika konstarter när det kommer till just relationen mellan ett fritt konstnärligt skapande och en marknads kommersiella spelregler.</p> <p>Vi följer med stort intresse den aviserade kartläggningen av regionens kulturliv, och hur regionen utvecklar sitt samråd med de yrkesverksamma kulturskaparna, samt hur konsulentverksamheten ännu bättre samordnar sina resurser med det professionella kulturlivet utanför de regionala institutionerna och tar intryck av kulturskaparnas erfarenheter.</p>
HALLAND	<p>Region Hallands kulturplan 2017-2020 är något motsägelsefull men på det stora hela bra. Halland tar avstamp i aspektpolitiska för att sedan lägga stor vikt vid konstnärspolitiska perspektiv och kulturens egenvärde. I jämförelse med många andra planer ger Halland ett stort utrymme för fördjupade resonemang kring konstnärspolitiska frågor och strategier för planperioden, vilket vi finner högst föredömligt. Regionen lyfter utförligt sådant som konstnärlig kvalitet, de professionella kulturskaparnas villkor och vikten av en stark regional infrastruktur för kulturen. Vi saknar emellertid skrivningar om regionens policy kring armlängds avstånds-principen.</p> <p>Dokumentet är välskrivet men dispositionen är annorlunda än i andra kulturplaner. Det som sticker ut med Hallands kulturplan är att den botten tydligt i sitt eget landskap och pragmatiskt lyfter de olika regionalpolitiska förutsättningarna och förslag på åtgärder framför generaliserande visioner om kulturen. Särskilt bra är varje verksamhetsområdes tydliga punktlister över vad regionen vill åstadkomma under planperioden. I somliga fall vore det önskvärt med än mer konkretion och fördjupning.</p>
VÄRMLAND	<p>Region Värmlands kulturplan 2017-2020 är väldisponerad och välskriven men vagare än övriga två när det gäller kulturpolitiska åtgärder i praktiken. Den väcker frågor om dokumentets funktion i sig och vem avsändaren främst vänder sig till. Blir mer en kulturpolitisk läges- och omvärldsanalys med många viktiga konstateranden, t.ex. om kulturens viktiga roll i samhället. Till skillnad mot de andra planerna saknar vi här konkreta riktlinjer för hur man tänker arbeta under de kommande fyra åren med länets regionalt finansierade kulturliv och den kulturella infrastrukturens utveckling i detalj. <i>(Dock utgör utvecklingsplanen 2017 ett komplement som konkretiserar väl.)</i></p> <p>Självfallet finns många bra avsnitt och målsättningar i planen. KLYS värdesätter särskilt att de professionella kulturskaparnas villkor lyfts specifikt, liksom att man understryker vikten av sakkunskap och erfarenhet när det gäller att upprätthålla konstnärlig kvalitet.</p> <p>I planen talas det överlag mycket om tillgång till kultur, tillgänglighet, delaktighet, samspel och förnyelse när det gäller kulturlivet, men mindre om hur de yrkesverksamma kulturskaparna inom respektive konstområde ska stimuleras i praktiken under aviserad planperiod för att regionen ska säkra en fortsatt hög nivå, god utveckling och återväxt för den del av det professionella kulturlivet i Värmland som finansieras inom ramen för kultursamverkansmodellen. Skrivningarna i avsnittet om verksamhetsområdena skulle stärkas väsentligt genom en presentation av avsikter och åtgärder, kanske i enkla punktlister.</p>
TENDENSER	<p>De tre kulturplanerna skiljer sig tydligt åt i både form, innehåll och omfattning. Gotlands plan är den mest ambitiösa och ingående av de tre kulturplanerna. Som vi skriver i tendenser i fråga 6.1 har regionerna de senaste åren kommit att alltmer lyfta konstnärspolitiska perspektiv i sina kulturplaner. En av få slående likheter mellan rapportens tre kulturplaner är just att alla har liknande specifika avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor, och att alla lyfter konstnärlig kvalitet och kulturens egenvärde, visserligen i olika hög grad. Generellt står det mer i planerna om relationen mellan amatörer och professionella, tillgång till kultur, arrangörsledet, tillgänglighet, breddat deltagande, eget skapande, medskapande och kultur som medel för regional utveckling och tillväxt. Det finns tendenser till en instrumentalisering och amatörisering av kulturen i samhället, vilket är motsägelsefullt då professionella kulturskapares villkor samtidigt lyfts alltmer och kulturskaparsamråden får mer inflytande i kulturplanerna.</p> <p>Olika fokus på satsningar på kulturella och kreativa näringar skiljer planerna åt. Gotland sticker ut som den som allra mest fördjupar resonemangen kring relationen mellan regionalt kultur- och näringsliv.</p> <p>En tendens överlag är att regionerna tycks vilja skriva kulturplaner över längre tidsspann än de 3 år som förordningen kräver. Alla dessa tre planer är 4-åriga, och vi ser liknande tendens i andra regioner i landet.</p>